

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

VI. Lutheranorum quidam sacrae hostiae elevationem admittere
voluerunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

Prætionem assumit, ea adoratione quæ ipsi debetur, privari non potest nec debet, sic quoque Sacramentum hoc, in quo ille fete animabus nostris voluit communicare. Nemo ergo carnem hanc manducabit, nisi prius eam adoraverit. Non solum vero non peccamus ipsam adorando, verum etiam peccamus non adorando, ut Sanctus Augustinus dicit: (f) Aurea sunt B. Chrysostomi verba, quibus Christianorum animos ad Sacramentum hoc adorandum accendit, inquit (g) Magi infideles & barbari à longinquis locis venerunt ad Christi corpus in præsepè adorandū. Eorū nos qui fideles sumus, imitemur exemplū. Nihil illi viderunt præter pauperē casā stramine contectam, & præsepè: tu vero altare vides, sacerdotem, & Spiritum S. abundanter in hoc sacrificio effusum. Contremisce ergo, sollicitus ne parum ruerenter accedas tuamque pietatem offende, maiorem etiam quam reges illi barbari & infideles. Sed objicit Lutherus, Christi corpus suum in hoc Sacramento non iussisse adorari. Illa profecto argumentatio, quid ergo? Angeli non dicunt pastoribus ut Christum in præsepè adorent: ergo pastores eum adorantes, fuerunt idolatræ? Angelus Virginem adorare non iubet, ipsa nihilominus eum adorat. Ergo idololatriam commisit? Si Christi corpus in hoc Sacramento præsens est, certa inde & necessaria consequentia evincitur ibi adorandum quoque esse? atque uti id fieri possit, elevandum & populo commonstrandum. Quamvis enim eius rei nullum præceptum exstet, tamen nihil quoque exstat quod id prohibentur. Sacrificium est, quo in altari offertur; eoque elevandum ibi & adorandum, in eoque verus mos & ceremonia à Deo ipso præscripta sequenda est. Hinc quidem morem omnem Græci quam Latini Christiani ab antiquis usque temporibus diligentissime observaverunt. Apud Græcos sacerdos post consecrationem, calicem & panem manibus elevatum tenens in medium usque templi procedit; populus vero in terram prostratus, inclinato capite, adorat, diaconis inelamantibus ut reverentiam quam par est exhibeant. Græci enim in liturgiis suis numquam in genua procumbunt, nisi in festo S. Trinitatis, eoque die solum Missam genibus subnixi audiunt. (h) Alibi dum sit elevatio, diaconus ita populum affatur. Ecce eum in quem creditis. In hac ego urbe sacris interfui, ab Episcopo Armenio & sacerdote quodam Abassino celebratis, qui elevationem quoque & quidem non statim post consecrationem, sed ante ipsam communionem, vsur-

pabant. Breuiario ille utebatur Arabicis characteribus conscripto, ac è famulo ipsius, qui Italicam linguam callebat, intellexi, quando in aus factum apud ipsos celebratur, tum quando sit elevatio; sacerdotem populo dicere: Vos estis penitentes? Humiliate vestra capita & adorite corpus Domini & Salvatoris nostri Iesu Christi. quod hic est, corpus, inquam, & sanguinem Dei nostri Emmanuelis. Tum populum universum exclamare: Credo, credo, ex hoc nunc & semper. De eadem elevatione loquitur S. Dionysius, (i) S. Basilus, (k) S. Ioannes Damascenus, (l) & omnes verusti scriptores, quorum omnium testimonia allegare superfluum videretur. Unius tantum, nempe posterioris, dictum hoc loco addam, sic aientis: Quando panis Eucharistie in altum elevatur, non tres dicimus, Sancti, aut tres, Domini, sed unus Sanctus. Et hæc illa ipsa est elevatio, quam, Hippolyto martyre teste, Antichristus totam abolevit.

VI Ex Lutheranis quidam, utramque religionem conciliare inter se volentes, hoste æ elevationem atque adorationem inter adia phora numeraverunt. Exstant acta vetustæ cuiusdam synodi (vetustum appello quod cum nova hac religione simul fere cœpit) in Noruegia celebratæ Anno M D XXXVI. in quibus sacerdos qui altari servit, post consecrationem, si bonum ipsi videatur, hostiam decenter elevare iubetur. Et in alia Synodo, in qua Georgius Maior præsidem egit, Anno M D XLIX. elevatio hæc libero cuiusque permissa fuit arbitrio quam etiamnum quidam vsurpant. Hæc sententia fuit Pomerani & Camerarij, à Mauritio Saxonie Duce super hac re exquæ sita, nimirum ut parochus vel diaconus sacrum celebrans post Invocatum flexis genibus Confiteor recitet; tum Kyrie eleison; inde Præfationem Latina lingua, tum Sanctus, Pater Noster, & Evangelium vernacula lingua subiungat, ac tandem hostiam eleuet. Eam tamen Lutherus prohibuit: Anno 1543. Cum eam ultra 20 annos retinisset (m) abrogavit autem in Mauritij Laodgaurij gratiam, qui Lutheranos & Sacramentarios in unum corpus coagenerare studebat. Hinc quoddam, apud Lutheranos quando Missa celebratur, nulla sit elevatio, & siue ministro seu populo communicante, alij opero capite assident.

f in psal. 69. g Rom. 61. ad pop. & super 3 ad Eph. & 17. ad Rom. h Vid. Lesard in Epist. hist. uni lib. 3. c. 53. i De eccles. hierar. cap. 3 k De Spir. S. ca. 35. l In epist. de Trinitate, in Vlcberg in Luther. cap. 31. num. 4.

dent vel assistunt: quasi nulla huic Sacramento, nisi ad manducationem, reuerentia debeat. Fuit illa eleuandæ hostiæ abolitio gradus insignis ad Zvinglianifimum, per quem Lutherus ipse viuent descendit, & suis exemplo præcuit. Vnde ingens irreuerentia subsecuta est, exemplo sit illud. In Aquitania nostra quidam fuit nobili ortus familia, qui quum Missæ interesse religioni non duceret, quemadmodum interfuit in exsequijs Riberacensis Vicecomitis, reliquorum more genibus innixus singulos actus frequentauit: sacerdotem vero hostiam eleuante, sine vilo reuerentiæ signo confedit, non sine magna assistentium admiratione, qui fatuam eiusmodi hypocrisin nunquam antea fortasse spectarant. Sic Angliæ regina Elisabetha, quum initio multos Catholicorum ritus obseruari iussisset, adeoque Catholicam se simularret, mox hac sanctæ hostiæ eleuatione prohibita, animum hæresi infectum prodidit, vt VI. libro dicemus. Iam Missam Lutheranam absoluumus.

VII. Qui eam celebrat, opomide linea & palla sacerdotali Catholicorum more amictus est. Adstant ei duo diaconi, quorum vnus Euangelium, alter Epistolam, alibi Latina, alibi vernaculalingua recitat. Ad consecrationem & alias ceremonias quod attinet, vulgari lingua eadem verba profert qua Catholicis, hostiamque & calicem simili tenet modo; eodem fere ornatu conspicuum altare visitur, cereis vel lampadibus ardentibus utrinque ad cornua constitutis. Hoc quoque addendum existimo, vt Gallis nostris raborem incuriamus quod in omni Germania tam in Lutheranorum quam Catholicorum templis calices sæpe ex solido auro facti sunt, vel saltem argento coque affabre deaurata intus & foris nostris etiam maiores. Vile putatur ex argento non inaurato constantes habere. Omnes vero ad eiusmodi vasorum emtionem viritum contribuunt: à quibus Lutherani quidem sacrilegas hætenus abstinere manus; nequaquam vero Calvinistæ in Gallia, vel etiam Palatinatu, Friderico Electore rerum potente: quæ tamen sub Ludouico, populi liberalitate denovo magnis impensis comparata & in templa, etiam apud rusticanos illata sunt. Et certe illud preciosissimo sanguini Iesu Christi, apud nos ruripassim, contemptum aliquo modo affert, quod istanneis calicibus, & quidem talibus quales quisque domi suæ ad vsum vix ferret, infulus videtur Absolutis precibus, celebrans ad populum conuersus, salutari Crucis edito signo, adstantibus benedictionem im-

peritur, quam omnes flexis genibus & inclinatis capitibus accipiunt. Talis vero Missa non nisi vna de die in quocumque templo celebratur; eandem vero reuertere, piaculum habetur, quod, vt ipsi dicunt, Deustories a nobis fatigari nolit; ijs similes, quos Augustinus suo tempore breues ait liturgias amasse (n).

VIII. Eucharistiam sumunt, ante altare ingenua Catholicorum more prooluuntur: cum concionator sine minister qua supra diximus ornamentis indutus, & ad presentes conuersus, post factam benedictionem seu consecrationem, hostiam eis in os immittit, vt in Saxonia, Prussia & alijs in locis fieri videmus (neque enim hostiam consecratam in manus dant communicaturis, vt Calvinistæ bucellam panis). Postea vero diaconus iisdem calicem vnà cum vino consecrato porrigit. Numquam vero apud Lutheranos Missa celebratur qua populus non communitur. Id enim nefas esse, Lutherus pertinacissime asserit, Missas privatas singulari libello de Missa angulari edito exsecratur. Sic enim eas appellat, licet male: quum omnis Missa etsi publico & cunctis conspicuo loco non fiat, publicum sit ministerium pro cunctis oblata hostia, vt in qua omnes Christiani si non sacramentaliter tamen communicantur participes facti meritorum Christi. In primitiua quidem Ecclesia mos fuit vt omnes fideles in Missa communicarent, qui vero communicare volebant, egrediebantur, vt S. Chrysoctomus in III. homelia super Epistola ad Ephesios, & in Expositione ordinis Romani notat: eademque Apostolica traditio etiamnum apud Armenios obseruari narratur, etsi Armenium illum Episcopum, cuius supra feci mentionem, quotidie Missam dixisse seu celebrasse, nemini tamen Eucharistiam dedisse notarim. Postquam vero ardor ille vehemens Christianæ deuotionis refrigerare cœpit, Ecclesia filios suos ad tam crebram tanti mysterij vsurpationem obligare noluit, ne forte indigne aliquando illud sumerent. Nihilo tamen minus qui Missæ assistunt, huius sacrificij sunt participes. Hoc enim Sacramentum, vt D. Thomas testatur (o) prodest eis qui recipiunt, tamquam Sacramentum, & eis qui assistunt tamquam sacrificium, in quantum scilicet pro ipsorum salute offeruntur. Et nostri Theologi dicunt, duplicem in sacrificio Missa esse Communionem, vnã Sacramentalem